

knjižnicah ZDA. Raziskave v letih 1961 do 1971 so pokazale, da so kanadske knjige najbolj zastopane v Kongresni knjižnici. Med drugimi ameriškimi knjižnicami pa je malo takih, ki bi imele več kot 10 % kanadske literature. V isti številki najdemo obsežen seznam tez in disertacij, ki so jih sprejle ameriške visoke bibliotekarske šole v letih 1970—1971. Tudi v obravnavanem letniku revije najdemo, kot je že tradicija, zgodovinske sestavke. Nekateri posegajo na druge celine. Na Kitajsko, v 11. stoletje, nas pelje sestavek o tiskarskem kolofo- nu kot primarnem bibliografskem viru. Že v 11. stoletju je dobival kitajski tisk vedno bolj komercialni značaj.

V aprilski in julijski številki najdemo razpravo o tujih študentih na ameriških bibliotekarskih šolah. Anketa med njimi je pokazala, da so v splošnem zadovoljni s programom. Izrazili so pa tudi svoje kritične pripombe in predloge za izboljšave. Dve študiji v aprilski številki razpravljata o tem, kako bi bilo mogoče zmanjšati število napačno vloženi knjig. Predlagata razne načine, ki so izraženi v matematičnih formulah.

V julijski številki najdemo kar dva zgodovinska prispevka o knjigi zunaj ameriškega prostora. Prvi prikazuje razvoj kitajskega knjigoveštva. Izkazalo se je, da med vsemi načini vezave knjig v svetu prav tradicionalno kitajsko knjigoveštvo najbolj ohranja knjigo. Drugi prispevek nas informira o referenčnih delih učenjaka Kalimaha, ki je delal v aleksandrijski knjižnici Museion. Navedenih je 16 njegovih referatov v angleškem prevodu s komentarjem.

Oktobrska številka prinaša poročila 32. letne konference chicaške bibliotekarske šole. Glavna tema konference je bila vzgoja upravljanja v bibliotekah. Poročila nas informirajo, kakšna je danes ta vzgo-

ja in kako bi jo bilo treba izboljšati. Obsežno poročilo prikazuje upravljanje v znanstvenih knjižnicah. Avtor poudarja, da je treba za to upravljanje ljudi posebej usposobiti.

Tako smo v glavnih potezah povzeli vsebino 43. letnika, ki je dovolj pestra, da bo marsikoga zanimala.

Ana Matko

Libri. International Library Review and IFLA Communications. Copenhagen, 23(1973)1—4.

Prispevke tega letnika bi lahko razdelili nekako v tri skupine. Vsaka številka prinaša na prvem mestu nekaj iz zgodovine knjige oz. knjižničarstva: Knjižne dražbe v starem Rimu, Nabava nemških knjig v Ameriki v 18. stoletju, Islandski rokopisi na Danskem in njihova vrnitev na Island. V drugo skupino bi lahko šteli sestavke, ki obravnavajo posamezne probleme knjižničarstva, v tretjo pa tiste, ki poročajo o določeni knjižnici ali knjižnicah kakega mesta ali države.

Na prvi pogled se zdi, da bodo za nas najbolj koristni članki, ki govorijo o specifičnih problemih kot npr.: Analiza induktivne metode pri ocenjevanju knjižne zbirke ljudske knjižnice, Dosedanje raziskovalne metode v bibliotekarstvu, Porajajoči se profil knjižničnega tehnika v Kanadi, Knjižničarji, knjižnice in knjižničarstvo. Vendar kaj kmalu doženemo, da je problematika teh sestavkov prav tako dokaj ozko vezana na določene knjižnice v določeni deželi, medtem ko med prispevki tretje skupine lahko najdemo opise konkretnega reševanja podobnih problemov, kakršne srečujemo tudi pri nas, tako npr.: Knjižnične mreže in knjižnični sistem v Veliki Britaniji, Naloga nacionalne knjižnice v madžarskem knjižničnem sistemu itd.

Kljub temu si pobježe oglejmo obsežno študijo Roberta L. Burra z

naslovom: Knjižničarji, knjižnice in knjižničarstvo. Vedno več ljudi in najrazličnejših organizacij ugotavlja — pravi uvodoma avtor, da je njihov uspeh ali neuspeh v veliki meri odvisen od njihovih medsebojnih odnosov. Ta popolna odvisnost od medsebojnih odnosov še posebno velja za knjižnice, tako med osebjem in uporabniki kakor med samim osebjem ene ali več knjižnic knjižnične mreže. Vendar so začeli raziskovati to pomembno področje v psihologiji dela šele v zadnjih dvajsetih letih. Tako so nastale nekatere teorije in modeli, ki lahko koristijo tudi knjižničarjem.

Avtor si je izbral model, ki se imenuje »Johari okno«. Grafično predstavlja »okno« človeško zavest in je razdeljeno na štiri kvadrante ali polja, ki nastanejo ob medsebojnih stikih z ljudmi kot posledica kombinacij »znanega« in »neznane«; tako nastane »odprto«, »slepo«, »skrito« in »neznano« polje, katerega velikosti se v razmerju z ostalimi tremi kvadranti nenehno menjajo glede na situacijo odnosa med posamezniki in skupnostmi.

Nato avtor prenese »Johari okno« na odnose med knjižničarjem A in obiskovalcem B in poda po en primer za vsako polje; npr.: A in B opazita drug na drugem stvari, ki se jih sama ne zavedata. A opazi za nemarjeno B-jevo zunanost in sklepa, da je B postopač, medtem ko B zazna nepriljuden ton, v katerem mu A odgovarja in po njem sklepa, da je knjižničar vzvišen in neprijazen. Tu smo na »slepem« polju, kajti vzrok za nepriljuden ton knjižničarjevega odgovora je lahko tudi glavobol ali kak podoben subjektivni vzrok, za katerega B ne ve in se tedaj nahaja na »skritem« polju. Na »odprto« polje lahko pride ta ali oni način — morda po večkratnem srečanju. Lahko se zgodi, da uporabnik izrazi svoje mnenje, češ da ima knjižničar vzvišen odnos do njega. Tako pride do pri-

siljenega »odprtega« polja ali »psihološkega posilstva«, ki pa je lahko pozitivna pobuda za »odprt« odnos. Knjižničarji pogosto govorijo o tem, da je mnogim uporabnikom najprej treba pomagati, da odkrijejo, katero informacijo pravzaprav potrebujejo. To je tipičen primer za »neznano« polje.

Če »Johari okno« prenesemo na skupino ljudi oz. ustanovo kot celoto (v našem primeru knjižnico), ponazarja nekakšno kolektivno zavest. Potem »odprto« polje vsebuje vse tisto, kar je o knjižnici znanega tako osebuju kakor javnosti, ki ji je knjižnica namenjena. »Slepo« polje vsebuje vse tisto bodisi negativno ali pozitivno, kar javnost opazi v knjižnici, a česar se knjižnica ne zaveda. »Skrito« polje vsebuje vse tisto, česar knjižnica ne odkrije svojim uporabnikom, bodisi name-noma ali preprosto zato, ker je ni nihče prosil. To je posebno občutljivo področje, ker je ozko povezano z idejo o profesionalizmu. »Neznano« polje je v knjižnicah — pravi avtor — na žalost vse preveliko v razmerju z ostalimi, čeprav si študij tega problema prizadeva, da bi ga zmanjšal.

Model nas opozarja na nekatera vprašanja, ki so temeljnega pomena za uspeh knjižnice: Koliko obiskovalci resnično vedo o knjižnici? Ali naj bi vedeli več in če — kaj? Kaj uporabniki resnično mislijo o knjižnici? Ali je knjižnica sprejemljiva za tovrstne odzive? Kako reagira na negativno kritiko? Seznam vprašanj — meni avtor — je neskončen in vsa so kritična.

Praktično lahko uporabimo »Johari okno« za najrazličnejše kombinacije odnosov, tako da izvedemo razne ankete in odgovore razvrstimo v ustrezna štiri polja. Avtor meni, da ne velja za vsak odnos: čim večje »odprto« polje, tem bolje, gotovo pa to velja za knjižnice.

Sledijo rezultati praktične uporabe »Johari okna« za neko ameri-

ško univerzitetno knjižnico, ki so sicer specifične narave, vendar lahko pomagajo tudi nam pri podobnih raziskavah ali pri čisto osebnem ugotavljanju, kakšni so naši odnosi do uporabnikov in sodelavcev v ožjem in širšem smislu, oziroma koliko naša knjižnica služi resničnim potrebam obiskovalcev in kaj bi se moralo v tem pogledu v naših knjižnicah še spremeniti.

Angelika Hribar

Library Trends. Urbana Ill., 21 (1972/73).

Prva številka obravnava zvočne zapise različnih oblik, njihov pomen in mesto v knjižnicah. Seznanimo se z zbirkami zvočnih zapisov v ameriških knjižnicah in še posebej v Kongresni knjižnici. Več prispevkov se ukvarja z evidentiranjem, bibliografijo in hrambo tega materiala. Poseben članek razpravlja o stanju in perspektivah ustnih virov za zgodovino. Že leta 1968 je bil pri Kolumbijski univerzi ustanovljen raziskovalni center za ustno zgodovino. V program si je postavil posneti čimveč ustnih virov za zgodovino. To so memoarji pomembnih osebnosti in intervjuji z njimi. Tako registrirajo tudi važnejše dogodke. V obsežni teoretični razpravi se poučimo še o tem, kaj je diskografija, znanstvena, analitična, historična in sistematična.

Vsebinske druge številke so standardi v knjižnicah. Uvodni članek jih definira kot kriterije, po katerih merimo in ocenjujemo biblioteka dela. Nadaljnji prispevki obravnavajo standarde v različnih ti-

pih knjižnic. Dva članka posegata v Kanado in v Veliko Britanijo. V zaključnem sestavku se seznanimo s prizadevanji za mednarodno standardizacijo knjižnic.

Tretja številka razpravlja o biblioteknih uslugah ostarelim. To so ljudje, stari 65 in več let. V letu 1971 jih je bilo v ZDA 25,050.000. Do leta 1985 predvidevajo, da jih bo 28 milijonov. Živijo večinoma v velemestih. Mnogim predstavlja zaradi nizkih dohodkov knjižnica edini vir rekreacije in edino sredstvo za izobraževanje. Saj ima 70 % ostarelih samo osemletno ali celo še nižjo izobrazbo.

Drugi sestavki nas seznanjajo z razvojem biblioteknih služb za ostarele in z njihovimi bralnimi interesi in potrebami. Na konferenci o ostarelih ljudeh, ki je bila leta 1971 v Beli hiši, so razpravljali tudi o biblioteknih uslugah. Sklenili so, da je treba posebej usposobiti bibliotekarje za delo s starejšimi, izdelati posebne programe zanje in jim tudi nuditi možnost, da se sami honorarno zaposlijo pri tem delu.

V 4. številki se poučimo o sistemski analizi v knjižnicah. Ta nova disciplina skuša sintetizirati teorije in postopke znanstvenega upravljanja. Sistemski analitik dela skupaj z upravljalcem. Njegova naloga je, da vrednoti in načrtuje delovne operacije v celoti. Številni sestavki nas informirajo o sedanjem stanju systemske analize in o njenih perspektivah v bodočnosti, ko bodo knjižnice vse bolj avtomatizirane.

Ana Matko